

פרק 18 - עובדי העירייה

מקורות והגדרות

הערה: הנתונים בכל הפרק מתייחסים רק לעובדי העירייה, ללא העובדים במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (איכילוב).

לוחות 1-10: ע//המרכז לתיעוד ודיווח כוח אדם (מת"ד) והמרכז למחקר כלכלי וחברתי:

מטרופולין תל-אביב - לפי ההגדרה במפקד האוכלוסין 2008. ראה, מקורות והגדרות בפרק 2.

לוחות 11-12: ע//היחידה לפיתוח והדרכה

לוחות 13-14: ע//המחלקה לבטיחות ולגיהות

תיאור והסבר

1. מאפיינים שונים של עובדי העירייה

החל בשנת 2010, הנתונים המוצגים בפרק זה התקבלו ממערכת דוחות חדשה של BI העירוני, המבוססת על נתוני מערך כוח-אדם ותקינה. על כן, השוואת נתוני 2010 לנתוני השנים הקודמות בעייתית, שכן ההבדלים יכולים לנבוע משינוי בהגדרות במעבר בין המערכות ולא כתוצאה משינוי אמיתי.

מספר העובדים בעירייה (ללא המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי) הגיע ביוני 2011 ל-7,917. במהלך השנים 2005-2000 הייתה ירידה קטנה (של 4%) במספר עובדי העירייה (בשנת 2000 היו בעירייה 7,240 עובדים ובשנת 2005 היו 6,925 עובדים), אולם בשש השנים האחרונות ישנה מגמה של עלייה, כאשר העלייה המשמעותית ביותר התרחשה בשנת 2009, בעיקר בשל קליטת עובדי חברות כח אדם כעובדי עירייה (לוח 18.1).

הרוצה לערוך השוואה יחסית בין מספר העובדים בעיריית תל-אביב-יפו לבין ערים אחרות צריך להביא בחשבון את העובדה הבאה: העיר תל-אביב-יפו היא המרכז המטרופוליני הגדול ביותר בישראל ולכן העירייה מספקת שירותים שונים לא רק לתושבי העיר אלא למאות אלפי אנשים שפוקדים את העיר מדי יום לצורכי עבודה, קניות ובילוי. כך שהשוואה יחסית של מספר העובדים בעיריות צריכה להתייחס לא רק למספר התושבים בכל עיר ועיר אלא גם למספר הנהנים מהשירותים העירוניים השונים (ללא התחשבות במקום המגורים שלהם).

ב-2011, בדומה לעשורים האחרונים, אחוז הנשים בקרב עובדי העירייה גבוה מזה של הגברים: 60% לעומת 40% (ב-1975 התמונה היתה שונה - 51% היו גברים ו-49% נשים). חלקן של הנשים גבוה במיוחד בקרב אחיות, עובדים סוציאליים, פסיכולוגים, משפטנים ופקידים ונמוך במיוחד בקרב רופאים, עובדים בכירים, מהנדסים, פועלים, הנדסאים וטכנאים.

רוב העובדים הם קבועים - 71%, כ-19% מועסקים בחוזה (חוזים אישיים, חוזים דירוגיים ומשרות חולפות), 7% זמניים, 3% עובדים יומיים.

כ-45% מעובדי העירייה מתגוררים בת"א-יפו, 28% - בטבעת הפנימית של מטרופולין ת"א, 16% בטבעת התיכונה, 8% בטבעת החיצונית והיתר - 3% בישובים אחרים (לוח 18.5).

התפלגות עובדי העירייה, לפי השכלה היא כדלהלן (לוח 18.7): כ-50% בעלי השכלה יסודית או על יסודית, כ-11% בעלי תעודת בגרות, כ-6% בעלי השכלה על-תיכונית, ל-17% יש תואר ראשון או שסיימו לימודי תעודה ול-15% יש תואר שני או שלישי. הנשים עולות בהשכלתן על הגברים: לכ-37% מהן יש תואר ראשון או תארים מתקדמים יותר ואילו לכ-24% מהגברים יש תואר ראשון לפחות.

בשש השנים האחרונות (2005-2011) גדל מספר המשפטנים (ב-42%), הפקידים (ב-37%), אקדמאים בדירוג המח"ר (ב-31%) וההנדסאים והטכנאים (ב-13%). לעומת זאת, ירד מספר הרופאים (ב-40%), ללא המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי, עובדי הוראה (ב-27%), מהנדסים (ב-9%) ואחיות (ב-6%). הירידה המשמעותית ביותר מבחינת מספר העובדים בעיריית ת"א-יפו הייתה בקרב עובדי ההוראה, בשנת 2005 היוו עובדי ההוראה כ-15% מסך כל העובדים (964 עובדים) ואילו בשנת 2011 הם מהווים רק כ-9% מסך כל העובדים (702) (לוח 18.8).

נכון לספטמבר 2010, ישנם בעירייה 405 עובדים בדרג בכיר (מנהלי מחלקות ומעלה או מושווים להם). חשוב לציין כי העובדים בדרג בכיר יכולים להיות בעלי דירוגים מקצועיים שונים (למשל, משפטנים, אקדמאים בדירוג המח"ר או דירוג העובדים הבכירים). מתוך 405 עובדים אלה 61% הם גברים. זאת בניגוד לאחוז הגברים בקרב כלל עובדי העירייה שעומד רק על 39%. רוב העובדים הבכירים (73%) הינם בגילאי 45 ומעלה. 77% מהבכירים הינם בעלי ותק של 10 שנים ומעלה. הדרג הבכיר משכיל יותר מכלל העובדים: ל-31% יש תואר ראשון או שסיימו לימודי תעודה ול-50% מהם יש תואר שני או שלישי. יש לציין כי בשש השנים האחרונות (2005-2011) חל גידול של 71% במספר העובדים בדרג הבכיר.

2. העובדים במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי

במאי 2011 עבדו במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי 4,766 איש. 68% מהם נשים ו-32% גברים. 59% מהעובדים הינם קבועים, 28% - עובדי חוזה, 6% - זמניים והיתר מהווים 7%.

3. פיתוח משאבי אנוש והדרכה

בשנת 2010 המשיכה היחידה לפיתוח והדרכה בתכנית הרב-שנתית לפיתוח המנהלים ובתוכניות הדרכה והכשרה של עובדי העירייה. שנת 2010 התאפיינה בהכנסת מערכת חות"ם (חיוב מים) אשר נבנתה עבור פעילות תאגיד 'מי אביבים'. ההדרכות הקיפו את כל אנשי מינהל הכספים הנותנים שירותי בדלפקי השירות וכל העוסקים בגבייה. בהדרכות אלו הוכשרו לעבוד במערכת החדשה כ-630 איש והם נמשכו כארבעה חודשים עד ייצוב המערכת. החל באוגוסט 2010 כל הנציגים החדשים מקבלים הדרכה זו כחלק בלתי נפרד מקורס נציגים חדשים בכניסתם לעבודה בעירייה.

באגפי הכנסות העירייה בוצע השנה קורס העצמה ייחודי. מטרת קורס היתה להעניק כלים ייחודיים לנותני השירות. היו 35 מחזורי לימוד בהם מעל 700 עובדים. כמו כן, התקיימו 37 פעילויות של בטיחות וגיהות בכל יחידות העירייה, בהנחייה והכוונה מקצועית של מערך הבטיחות העירוני. סה"כ השתתפו בפעילויות הדרכת בטיחות 2,850 עובדים ומנהלים. בשנת 2010, 238 פעילויות הדרכה שונות התקיימו בעירייה: קורסי הכשרה לדרגי הניהול ולעובדים, השתלמויות מקצועיות שונות ומגוונות, כנסים ופורומים ניהוליים. בסה"כ השתתפו בכלל פעילויות ההדרכה 9,865 עובדים, ב-37,796 ימי השתלמות, ממוצע של 4 ימים למשתלם (מעל 25% מהעובדים השתתפו בשתי פעילויות הדרכה בשנה זו).

היחידה לפיתוח והדרכה בסיוע מחלקת הטקס והאירועים ומחלקת המופעים הפיקה גם בשנה זו את ארוע "מילדות לבגרות" עבור עובדים וילדם שהגיע לגיל 13 ואירוע "שלוש כיתה א'" לעובדים אשר ילדם עולה לכיתה א'. בשני האירועים לקחו חלק מעל 3,500 איש. נמשכה הפעילות בנושא איכות ומצוינות: תחרות על פרס "אתגר" ליחידות/פרויקטים מצטיינים, תחרות על פרס "עובד/צוות מצטיין", תחרות על פרס "מצוינות בניהול" למנהלי מחלקות, תחרות פרס "נהג מצטיין", תחרות פרס "מנהלי משק מצטיינים" ותחרות פרס "מדווחים מהשטח".

4. תאונות עבודה

מספר תאונות העבודה (במקום העבודה, בדרך אליה או בדרך ממנה) שאירעו לעובדי העירייה (ללא המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי) עמד על 319 בשנת 2010 בדומה ל-316 ב-2009 (לוח 18.11). ימי ההיעדרות מהעבודה בגין תאונות עבודה בשנים אלה היו 9,850 ו-9,356, בהתאמה. ממוצע ימי ההיעדרות לתאונה עמד על 30.9 ב-2010 ועל 29.6 ב-2009. מהנתונים עולה כי משנת 2000 ישנה מגמה של ירידה עקבית במספר תאונות העבודה (בשנת 2000 היו 664 תאונות), לעומת זאת מספר ימי ההיעדרות לתאונה עלה מ-16 ימי היעדרות לתאונה בשנת 2000 לכ-31 יום ב-2010. שיעור התאונות (מספר התאונות ביחידה מתוך סך העובדים בה) הרב ביותר בהשוואה לכל היחידות האחרות היה באגף התברואה (לוח 18.12).

ב-2010 אירעו 308 תאונות דרכים בהן היה מעורב רכב עירוני, בהשוואה ל-389 ב-2009 ו-505 ב-2008. 35 תאונות של אופנוע, 149 תאונות של משאיות ו-124 תאונות של רכב קל. ברוב תאונות הדרכים ב-2010 היו מעורבים כלי רכב מאגף התברואה (146). יש לציין כי בהשוואה ל-2009 כמות התאונות ירדה ב-21%. על-מנת להוריד את עקומת התאונות בעבודה ובדרכים - ברכב העירוני, מבוצעות פעולות במישורים שונים: איבחון מערך הבטיחות וקביעת תקני ISO, הדרכה והסברה, ייעוץ ופיקוח, הפעלת אמצעים משמעתיים, הגברת מעורבות מנהלים וחקר תאונות עבודה.

5. גמלאי העירייה

מספר הגמלאים של עיריית ת"א-יפו (לא כולל המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי) הגיע באוגוסט 2011 ל-3,540. כמו כן, ישנם 1,489 שאירים של עובדים או גמלאים. הגמלאים מאוגדים בארגון גמלאי העירייה. מטרת הארגון היא לטפח ולעודד פעילות חברתית, תרבותית והתנדבותית בקרב חבריה. הארגון מגיש לחבריו ייעוץ והדרכה בנושאים שונים. ועדת התרבות מקיימת חוגים וטיולים. מטעם הוועדה לטיפול בפרט נערכים ביקורי בית, כדי לסייע לבודדים ולעירייה בעניינים שונים (ארוחות, תיקונים קלים בדירה), וכן נערכים ביקורים אצל גמלאים השוהים בבתי-אבות. כמו כן, מקיימת הוועדה קשרים עם גופים שונים (לשכות רווחה, קופות חולים, משרד הבריאות) על מנת למצוא מענה לבעיות שהופנו אליה.